

Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:  
BRAȘOVU, piața mare, Târgulul  
Inului Nr. 30.  
Literele nefrancate nu se primesc.  
Manuscrisurile nu se restituie.  
Birourile de anunțuri:  
Brașov, piața mare, Târgulul  
Inului Nr. 30.  
Inserate mai primesc în Viena  
L. Moss, Haasenstein & Vogler (Otto  
Maas), H. Schalek, Alois Herndl, M.  
Dukas, A. Oppelik, J. Donnerberg; în  
Budapesta: A. V. Goldberger, Eck-  
hard Bernat; în Frankfurt: G. L.  
Dunbe; în Hamburg: A. Steiner.  
Prețul inserțiilor: o serie  
ordinară pe o coloană 6 cr. și  
10 cr. timbru pentru o publi-  
cație. Publicări mai dese după  
tarifă și învolant.  
Reclame pe pagină a III-a o  
seră 10 cr. v. a. sau 30 bani.

# GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANULU IV.

„Gazeta” este în fă-care di.  
Abonamente pentru Austro-Ungaria:  
Pe un an 12 fl., pe șase luni  
6 fl., pe trei luni 3 fl.  
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.  
Pentru România și străinătate:  
Pe un an 40 franco, pe șase  
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.  
N-rii de Duminecă 8 franco.  
Se prenumără la toate oficiile  
poștale din țară și din afară  
și la dd. colectorii.  
Abonamentul pentru Brașov:  
a administrațiune, piața mare,  
Târgulul Inului Nr. 30 etagiu  
I: pe un an 10 fl., pe șase  
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.  
Cu dusul în casă: Pe un an  
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni  
3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a.  
sau 15 bani. Atât abonamen-  
tele cât și inserțiile sunt  
a se plăti înainte.

Nr. 245.

Brașov, Vineri, 6 (18) Noemvre

1892.

## Politică de naționalitate.

Brașov, 5 Noemvre v.

Așa departe am fi ajuns, ca nu numai noi, ci și contrarii noștri să recunoscă, că cea mai gravă problemă, ce se impune regimului unguresc este de a inaugura o politică de naționalitate bună. Numai câtă există o mare deosebire, ca ceriul de pământ, între părerea ce-o are o parte și alta despre ceea, ce s'ar pute numi bun în cazul de față.

Noi, cei asupriți, suntem de firma convingere, că nu se poate face o politică de naționalitate bună în acest stat poliglot, fără ca să se dea fă-cărui popor, ce este al lui, fără ca printr'un regim de dreptate și de libertate să i-se asigure existența și dezvoltarea sa națională. Er contrarii noștri, sunt de părere, că politica de naționalitate a guvernului unguresc numai atunci va fi bună, când va sci să paralizeze dezvoltarea națională a națiunilor nemaghiare prin măsuri legislative și de guvernare astfel, ca să înceteze ori ce mișcare națională de sine stătătoare în sinul naționalităților și să nu mai cuteze nimeni să-și ridice glasul pentru a da expresiune nemulțămirii lor și a lua în apărare egala lor îndreptărire.

Vedem dăr câtă de diametrală opuse sunt păreri cu privire la ceea ce ar fi „bun” față cu națiunile nemaghiare. Și numai acum una din foile opoziționale maghiare de frunte, cari pregătesc așa numita „opiniune publică maghiară”, avu ocaziune de a da din nou expresiune vederilor, de cari se conduce politica de intoleranță unghurască.

Din incidentul condamnării d-lui Dr. Lucaciu de către curtea cu jurați din Dobrișin, „Buda-

pesti Hirrap”, precum vedurăm în numărul de er, stabilește pentru o „politică bună de naționalitate”, ce-o reclamă dela regimul unguresc, nisce principii ca și cari mai ticăloșe și mai infernale nu vom afla nici în vocabularele celor mai aprigi despoți ai lumii.

Din norocire distanța între a voi și a puté, în ce privește pe micii despoți dela „Budapesti Hirrap”, este așa de mare, încât postulatale lor monstruoșe ne insufă în loc de gróză, numai compătimire, și nu atât pentru ei, câtă mai multă pentru biéta țără, care este bantuită de nisuițele funeste ale acelei politice a forții brutale, pentru care pledeză ei.

Recunosc și dênșii, că cu acușatiunile și cu sentințele nu se poate face politică de naționalitate, dăr nu se gândesc la aceea ca să delature isvorul relelor, cari dau nascere proceselor politice. Din contră se gândesc cum să le acopere mai bine și mai sigur, sugrumându, prin măsuri preventive, cu desevirire vocea celor asupriți și nedreptățiți. De aceea ei apelază la ministrii de interne și de culte, ca în comune, în biserică și în școle, unde sunt „ciburile agitațiuneinaționalităților”, să introducă „politica națională maghiară.”

Ca să nu fim cu nva în dubiu ce înțelege sub această politică, „Budapesti Hirrap” pretinde, că: „...dăcă va fi de lipsă—căci agitația se continuă — dieta să ștergă legea de naționalitate, și să dea autorităților civile modul de a dispune asupra autorităților bisericesci...”

Acum ne înțelegem pe deplin. Dăcă cei dela fôia kossuthistă au avut acest scop și l'au ajuns pe deplin. Acum după ce cunoscem părerea lor, re-

mâne să cunoscă și ei părerea noastră asupra gravei întrebări a unei politice bune de naționalitate în statul unghur.

Nu putem prevedé ce măsuri vor lua ministrii de interne și de culte în contra națiunilor nemaghiare. Cătu pentru d-l Csaky scim cum stăm cu el, er în ce privește pe d-l Hieronymi, care a primită acum sub președința lui Weckerle, portofoliul de interne, vom vedé întru câtă vederile cevași mai moderate, ce le-a desfășurat înainte alegătorilor săi asupra cestiunei române, vor influența direcțiunea politice sale ca ministru.

Ori ce ar întreprinde însé guvernanti unghuri față cu națiunile nemaghiare, una nu-o vor puté schimba nicidecum. Nestrămutată va rămâne hotărîrea acestor națiuni asuprite de a-și apăra limba și naționalitatea și de a se lupta pentru redobândirea egalei lor îndreptărire naționale.

În fața urgiei și a amenințărilor continue, națiunile nemaghiare însé vor trebui neapărat să se gândescă de-a afla mijlocele cele mai potrivite și sigure pentru întărirea și unirea forțelor lor naționale, punându-le astfel cu mai mari șanse de succes în serviciul cauzei lor drepte și sfinte.

Acăsta, după noi, este cea mai bună politică de naționalitate, ce se poate face în Transilvania și Ungaria.

## Regele Carolă la Viena.

Scim, că în 15 Noemvre n. regele și principele moștenitor al României au sosit la Viena, unde au făcut o vizită Maj. Sale monarchului Francisc Iosif I. Înălții oșpeți au sosit la 6 ore și 45 min. diuineta în metropola imperiului austriac.

La gară regele și principele moștenitor român au fost întâmpinați de

Maj. Sa monarchul nostru, care purta uniformă de general cu marea cruce a Coronei României. Impăratul era însoțit de archiducii Carolă Ludovic și Reiner, și de prințul Schaumburg-Lippe. De față mai era întreg personalul ambasadei române la Viena, consulul suprem, demnitarii militari și civili și alte notabilități.

Când trenul intră în gara împodobită frumos, musica companiei de onore intonă imnul român. Regele Carolă, care purta uniformă austro-ungară la piept cu ordinul sf. Stefan, grăbi spre monarchul nostru. *Ambii monarchi s'au îmbrățișat și s'erutat.* Totă cu aceeași intimitate salută împăratul Austriei și pe principele moștenitor român, care purta uniformă română.

Regele Carolă salută apoi suita monarchului nostru, pe archiducele Carolă Ludovic îl s'erută, apoi schimbă pe rând, cuvinte amicabile cu ceilalți archiduci. În fine i-s'a prezentat ceilalți membri ai suitei împăratului.

După acăsta înălții oșpeți, dimpreună cu Maj. Sa Francisc Iosif, au mers la palatul Curții. Pe lângă regele Carolă au fost dispuși feldmareșalul locotenent Albori, colonelul Ulmansky și adjutantul Lonyay; er pe lângă moștenitorul de tron român, a fost dispus colonelul Weigelsperg.

După ce oșpeții au sosit în palatul imperial, contele Kalnoky, căpitanii de gardă, intendantul suprem Bezeny și adjutantul suprem, au făcut onorurile lor regelui Carolă.

La 10 ore regele României și-a trimis biletul către contele Kalnoky cu observarea, că mai târziu va merge în persoană la dênșul. Înălții oșpeți apoi au făcut vizite archiducelui Carolă Ludovic și archiducei Maria Teresia; s'au întors apoi érași la palat, unde împăratul i-a condus în apartamentele împărătesei Elisabeta; aici au petrecut aproape o oră.

În onorea înălților oșpeți s'a dat la orele 5 d. a. un prânz cu 15 cverte, la care a luat parte și Maj. Sa împărătesă. S'era oșpeții, însoțiți de Maj.

## „FOILETONULU GAZ. TRANS.”

6).

### Verul împăratului.

Novelă istorică de Gregor Samarov.

Contesa Manuela îi arăta o oră-care noliatiune maternă, er Eugenia conve-nea cu el ca cu un prietin din copilăria, veselă și fără sfelă, ca și când amândoi s'ar fi cunoscut de ani îndelungați. O înclinare intimă și amicală strălucea din ochii săi când vorbea cu el, ea îi cerea sfat când își arangia toaleta și la mii de lucruri mărunte, cari sunt de mare însemnătate pentru o damă, care joacă un rol atât de distins în societatea mare din Paris. El se ținea cu totul de familie. Se obișnuia omeni, a nu vedé pe damele spaniole fără dênșul și multă vreme se aștepta în societatea franceză în fă-care di publicarea unei legături mai apropiate, care să facă pe frumoșă Eugeniă contesă Camerata.

Și contele Camerata visa, ce e drept, un astfel de viitor, dăr nicodată nu

ajunse acolo, ca să exprime în cuvinte visul său, deorece Eugenia cu desteritatea ei înăscută scia să evite ori ce declarațiune a sentimentelor sale.

Astfel rămaseră raporturile, ca și mai înainte. El nu avea, după cum se părea, o grabă mare, era fericit și aceea ce posedă și visurile sale despre viitorul său păreau că se află pe basă sigură și solidă; căci în aceeași măsură, în care creștea și se adencia propriul său amor, părea că și înclinarea Eugeniei către dênșul devenea din ce în ce mai călduroasă și mai amicală. Ea avea față de ceilalți domni, cari deși se distingueau prin rang și poziție, numai o indiferență rece și repulsivă și contele Camerata putea să se dea vanității, că numai el singur e favorizat de ea într'un mod estra-ordinariu. El nu presimțea, că înțeleptă Spaniolă își luase o altă țintă, cu multă mai înaltă.

Președintele continuă, de a da damelor o deosebită atențiune și distincțiune.

Ele erau la tôte serbările, chiar și

în cercurile cele mai intime, oșpeții săi și el apărea adese ori la seratele lor; el conversa bucuros cu Eugenia și părea, că are totă atât de multă interes față de spiritul ei vioiu și cultivat, după cum admira frumșetea ei. Totuși relațiunea sa față de dênșă era totă una amăsurată, ba se putea dice, că e cam silnică; el își susținea multă demnitatea sa față de mândra Spaniolă și ea, care de altminte era atât de sigură, mândră, ba chiar îngâmfată, față de Ludovic Napoleon era sficioasă și perplesă, seu cel puțin scia să-și dea ararinta, ca și când s'ar simți nesigură, ca o elevă, față de rangul și esperianța bărbatului de lume.

Ludovic Napoleon o întreba adese ori glumid, că ore și contele Camerata își implinesce cu îngrijire serviciul său, făcea apoi semne amicale ténărului și-l bătea pe umeri, spunându-i câteva vorbe de recunoscință pe când damele erau pline de laudă față de ténărul cavalier.

Intr'aceea istoria lumii înainta cu pași repeși pe calea ei. Nepotul fu ri-

dicat pe valurile voinței poporului, exprimată prin plebisoit, pe tronul reinființat al unchiului său — ca prin farmec se născu într'ea splendoră a trecutului; vulturii își luară locul pe drăpele Franciei, și salele Tuilerilor străluciau érași în podoba splendidă a vechii curți imperiale.

Deși cam cu hesitare, dăr totuși monarchia napoleonidă fu recunoscută de către puterile europene. Streinii veneau la Paris, pentru ca să vedă metropola splendorei și a eleganței împodobită cu un nou vestment de serbătoare, și Francia însăși se bucura după turburările și agitările revoluțiunei, în aureola coronei, ale cărei tradițiuni erau atât de lingușitoare pentru simțământul propriu național.

Contele Napoleon Camerata lucra cu sirguintă și zel în implinirea datoriunilor funcțiunei sale, care prin întemeierea monarchiei deveniseră mai importante și mai influente, dăr el pentru aceea nu negliga serviciile sale de cavalier pe lângă damele spaniole. Speranțele sale luau o formă totă mai so-

Sa împăratul, au fost la opera Curții unde s'a predat „Manon.“ Ieri, Mercuri, s'a dat un prânz de gală. Astăzi, Joi, înălții oșpeți sosesc la Bucuresci.

**CRONICA POLITICA.**

- 5 (17) Novemvre v.

De câțva timp cîră scirea, că s'a încheiat alianța ruso franceză. Prima scire a apărut în ziarul francez „Matin“. Scirea aceta a fost desmintită de ziarul „Gironde“, căruia i-se atribue, că ar sta în relații cu ministrul Ribot. Și alte ziare au desmintit aceta scire. Ziarul german „Vossische Ztg.“ însă scrie despre aceta următoarele: „Or cātu de „categorice“ ar fi aceste desmintiri cu privire la scirea adusă de „Matin“, totuși aceta scire nu e luată chiar din senin. După cum suntem informați din isvor sigurd, s'a încheiat un tratat între Rusia și Franca și adecă prin mijlocirea marelui duce Vladimir, pe care se obișnuiră de a-l ține ca pe cel mai amical al Germaniei, dintre membrii curții rusești. Că ce cuprinsu are acestu tratat, nu se scie deocamdată. Acestu tratat însă nu i-se va da actualmente mare importanță, deoarece se scie atitudinea de până acum a Țarului și felul caracterului său. Afară de aceea densusul privesce cu ochi răi turburările anarchiste din Paris.“

Foia germană „Neuste Nachrichten“ publică o convorbire, ce a avut o unu correspondent al său cu Charles Dilke despre Anglia și tripla alianță. Purcedând din ideia, că fostul ministru-președinte englesu, Salisbury, a simpatizat cu ei dreptu cu tripla alianță, der n'a luat nici o îndatorire față de ea, Dilke dize, că Gladstone nici odată nu s'a însuflețit de tripla alianță, der nici n'a inclinat spre alte puteri. Gladstone, ca ori ce Englesu, urmăresce cu multă atențiune ceea ce se petrecu în imperiul Țarului. Elu însă nu simte pre mare atragere față cu Franca. Gladstone voesce, ca Anglia să trăsescă în pace și să-i fiă asigurată, în tote împrejurările, poziția ei de putere neutrală.

Incă și acum tema principală a presei rusești este reforma armatei germane. Așa „Varsavsky Dnevnik“ scrie următoarele: „Sistemul militar german se apropie din ce în ce mai multu către idealul unui popor sub arme și dă imperiului germanu posibilitatea, ca în primele zile ale unui răboiu să-și desfășoare puteri estorsordinare. Der în încordarea aceta estrema a puterilor sale militare zace și partea slabă a Germaniei. Chiamându dîntr'o dată întregu poporul sub arme, Germania este în stare să facă atacuri puternice și pôte să o-

prăscă chiar și atacurile cele mai vehemente ale dușmanului. Der deoa răboiul se va prelungi, atunci încordarea puterilor va fi nesuferibilă pentru țără și acelu adversaru, care s'ar pricepe a prelungi răboiul în contra Germaniei, pôte siguru conta la unu rezultat bun al aceta și la aceea, că unu astfelu de răboiu va sgudui de siguru pe timpu îndelungat puterile și țaria Germaniei.“ Numita foia nu crede, că Rusia și Franca și voru spori armata, deca proiectul militar germanu va fi primitu.

**Rusia și Dardanelele.**

Scimă cu cātu cordialitate a primitu curtea din Viena pe priunțul moștenitoru ruseșu, când zilele aceta a făcutu o vizită monarhului nostru. Foile vieneșe ne spun, că ministrul afacerilor străine al Austro-Ungariei, contele Kalnoky, a fostu primitu de Țareviu într'o audiență, care a ținutu o oră întregă.

E caracteristicu, că tocmai pe când se petreceau acete în Viena, foile rusești au luatu la ochi cestiunea Dardanelor. Așa „Novosti“ scrie între altele:

„Diplomația noastră trebuie să urgiteze nimicirea acelu punctu din tratatul de Berlinu, care pentru interesele noastre este foarte păgubitoră. Rusia trebuie să-și câștige dreptul, ce i-se cuvine în cestiunea Dardanelor.“

În Marea neagră Rusia are concentrat o flotă puternică, der prin strimtoarea Dardanelor nu pôte să trecă nici măcaru o barcă. E evidentu, că deca i-se va da Rusiei mână liberă de a trece cu corăbiile prin Dardanele, atunci mai curdându, ori mai târziu Constantinopolul îi va codé, ca o pară ooptă, în brațe, clasicul Cornu de aur va fi amenințat a trece în posesiunea Rusiei, ér Sultanul se va treși într'o bună dimineață, că a devenitu vasalul ruseșu. Rusia avându alături flota franceză, a puté astfel în momentul binevenitu să conturbe pentru totdeauna echilibrul din Marea mediterană.

Foile din străinătate, ca și diaristica maghiară, se întrebă cu dreptu cuvintu, că ore visita lui Țareviu la Viena, nu stă în legătură cu aceta mare cestiune europeană, mai alesu, că e scitutu, cum însuși Bismarck s'a esprimat de repeți ori, că Germania nu are astfelu de interese în Orientu, încātu din pricina lor se sară în ajutorul Austro-Ungariei, când Rusia ar pune cestiunea Dardanelor pe ascușul baionetei.

Mai e de notat, că în Anglia nu mai guvernăză adț Salisbury, ci Gladstone, care nu pre simpatizează cu tripla alianță.

Bate la ochi și aceea, că zilele trecute Sultanul a chiamat la Constantinopolu pe renumitulu strategu belgianu,

pe faimosul constructoru de forturi, generalul Brialmont, pe care l'a însărcinat a lucra planuri pentru fortificarea Constantinopolului.

Din tote aceta se vede, că cestiunea Dardanelor preocupă cerșurile diplomatice și că se lucră pe ascunsu din mai multe părți pentru rezolvarea ei. Rusia, de-oparte, vâneză după istoricele strimtori ale lui Xerxes, ér Turcia de altă parte, prevădându pericolul, cecă totu posibilul, ca să se întărească cātu mai curdându în singura pozițiune însemnată, ce i-a mai rămasu pe continentul europeanu.

Viitorul celu mai apropiat va arăta cu ce succesu au lucratu și unii și alții, va arăta deca diplomația europeană, vrându să rezolveze cestiunea Dardanelor, a voit totodată să deslege și cestiunea Orientului, care formăză de multu timpu obiectu de discuți și de controversă.

**SCRILE ZILEI.**

- 5 (17) Noemvre.

In misiune catolică? Zilele acete primiram scirea, că părintele Dr. Demetriu Radu, care, cum scimă, este trimis la Bucuresci din partea Romei ca misionaru catolicu și care ocupă postul de profesor la institutul teologor catolic din Bucuresci, se află de mai multu timpu dusu la Blășiu. Suntem informați, că d-lu Dr. Radu a fost în adevăr pe la Blășiu și că de acolo a plecatu către Viena. Cei cari cunosc regulile severe ale disciplinei moderne catolice și cu deosebire a misiunilor, voru scie, că unu preotu catolic (între cari se numără și părintele Radu) nu pôte nici să scrie în ziare, nici să absenteze măcaru o singură zi fără de învoirea său misiunea superiorilor săi. Se pare așadér. că aici avem de a face cu o misiune iesuită din partea Archiepiscopiei catolice din Bucuresci, probabil, ca să agiteze pentru cine scie ce candidat al propagandei romano-catolice. Atragem atențiunea consistoriului din Blășiu asupra unor astfelu de uneltiri în așteptarea, că la casu, când acestu misionaru catolic s'ar reintorce érași pe la Blășiu, să i se dea unu consilium abeundi.

- x -

Eotvös la Kossuth. Carolu Eotvös, noulu președinte alu partidei „independente și dela 48“, după cum anunță foile din Pesta, va face în scurtu timpu o vizită lui Kossuth în Turinu, pentru a i se presenta ca președinte alu partidei „independente.“ Impregiurări aceta i-se dă o atențiune cu atât mai mare, fiind-că Eotvös până acum n'a datu față cu Kossuth nici în persoană, nici în scrisu, ér președinții de mai nainte ai partidei, Moosary și Iranyi, de-asemena nici odată n'au cercetat personalu pe Kossuth.

lidă, căci cu totă aplecarea netăgăduită, ce i-o arata totdeauna Eugenia, elu câteodată se indoia, că elu, care după tata își trăgea originea numai dela o familie italiană de conte, distinsă ce e dreptu, să fi pututu îndrăzni, să petescă o damă, în ale cărei insignii familiare se intruneau trei demnități de grandți spanioli, și care purta cele mai vechi și mai distinse nume ale nobilimei înalte spaniole, ai cărei membri se puneau aproape pe aceeași treptă cu regii. Der elu era verul împăratului, care se urcase pe unu dintre cele dintău tronuri din lume și a căru putere creșcea din zi în zi mai multu și chiar o fiică a ilustrei familii Guzman, a cărei seriă de strămoși se prelungea până la Cid Campeador, putea foarte bine, fără trăgăunare superbă, să-i întindă mâna.

Contesa Montijo și fiica ei erau și la curtea din Tuilerii binevedute și primite cu înalta distincțiune, der împăratul părea, că observa o ore-care rezervă, mai multu simțită, decâtu vedută, deși manifesta față de dame aceeași amabilitate și galanterie. Altețele imperiale și

Altețele aveau acum, se înțelege, unu rang mai înaltu decâtu toți ceilalți, și principii din străinătate apăreau prin Tuilerii; pozițiunea damelor spaniole din cauza aceta intră mai multu în umbră, fără ca să se pôtă simți ofensate.

După cum le dicta regulile bune chibzueli, începură și ele a se ține din ce în ce mai în rezervă. După cum se șoptea în lumea politică și în cercurile curții, se gândea întemsiătorul noulu dinastii la o căsătorie. Succesiunea ce e dreptu era regulată, bėtrănul Jerôme și după densusul fiulu acetaia Napoleonu, erau designați ca succesori pentru trou, der fiă-care scia bine, că împăratului nici prin gându nu-i trecea, ca vre-odată să lase viitorul Franciei mănilor nesigure ale verului său Napoleonu.

Astfelu se auzea, că s'au făcutu pertractări diplomatice intime, ca să câștige o mare ducă rusă pentru troul imperialu francez. Ideia asta a fost respinsă însă în Petersburg și totu asemenea și alte curți europene, la cari făcură întrebări, nu se arătau aplecate, de a intra în legătură cu împăratul fran-

cesu, care cu tote succesele sale, era ținutu de unu aventurieru, și dinastiei sale nu-i preșiceau o lungă durată.

Deodată, pe când ziarele străine și cu deosebire cele din Anglia și Germania, făceau combinațiuni noue asupra planurilor de căsătorie ale lui Ludovic Napoleon, apăr împăratul după unu timpu îndelungat, érași la contesa de Montijo. Elu își scusa îndelungata înterupere a vizitelor sale cu afaceri urgente de guvernare, și reperi apoi vizitele sale, din ce în ce mai desu. Elu venea de câteva ori la micile serate și salonul contesei de Montijo, în urma aceta, fū cercetat mai multu de societatea intimă dela curte, decum se întâmplase în timpul din urmă.

Împăratul era complexant și galant, ca și mai înainte, elu conversa bucurosu și timpu îndelungat cu faimosă Eugenia, der în fața sa rece și nestrăbătută, nu se vedea nici cea mai mică urmă de o simțire mai caldă și pasionată.

(Va urma.)

Prezum se vede, Eotvös are de gându să aducă legături și mai strinse între Kossuth și partida sa.

- x -

Fanatismu. Foile unguresci spun, că juriștii maghiari din Dobričin sunt în mare agitațiune din cauză, că patru colegi români de ai lor s'au fotografiat în grupă cu Români, cari au asistat la procesul d-lui Dr. Lucaicu. Din incidentul aceta, juriștii maghiari, într'o conferență a lor, au hotărît, să provoce pe tinerii români să se „justifice“, ér deca nu se voru „justifica“, atunci ca pe nisce „trădători de patriă“ să-i eschidă din sinul „societății de ajutorare a juriștilor“ și să nu mai vină cu ei în atingere de locu. De-altmintețea asigură foile unguresci, că și până acum tinerii români trăsesc „cu totulu isolați“ și că „nici unu juristu maghiaru nu stă de vorbă cu ei“. Între acești tineri români, „Mgy. Hirl.“ amintesc pe Popu, Iuga și Mălai, în contra cărora memorata reuniune de ajutorare a hotărît, să cecă dela corpul profesoralu, subtragerea stipendiilor, ce le au avut până acum. — La totu casul, deca juriștii maghiari se voru feri în viitoru de-a veni în atingere cu tinerii români, prin aceta le voru face acestora unu bunu serviciu, căci cel puținu îi voru scuti în contra pericolului de infioiare. Cātu pentru stipendii, deca aceta sunt menite numai pentru maghiaroi și renegați, atunci pape-și-le ei, căci astfelu de stipendii neourate, pentru noi nu sunt de folos.

- x -

Strossmayer în Peninsula balcanică. O telegramă din Belgrad aduce scirea, că agenți rusești cutrieră statele din Peninsula balcanică, adunându subscripții, ca Papa să numescă pe episcopul oroat Strossmayer capu alu tuturor catolicilor în Peninsula balcanică. — Telegrama aceta o comunică foile unguresci c'unu felu de spaimă. Noi însă nu credem să fiă adeverat, ceea ce se dice în ea.

- x -

Săparea puțurilor artesiane pe Bărganu (România), întreprinsă de ministrul domeniilor, se urmăză cu succesu. S'a ajuns la adâncime de 90 de metri, după ce s'au întelnit doné pături de apă ascendente. Se speră, că cel multu la 150 de metri, să se dea peste vinele de apă țșnitore din Carpați și în curdendu se o eră nouă de prosperitate, mulțamită inteligenței inițiative a d-lui ministru alu domeniilor.

- x -

Ciocnire pe Dunăre. O mare ciocnire s'a făcutu pe Dunăre, între unu vapor alu companiei „Fraissinet“ cu două șlepur ale d-lui Meudl, încărcate cu cereale. Ceta era grosă, așa că d'abia își vedeai degetele. Într'unu moment șlepurile isbite de vapor se sfărămară și dispărară apoi cu incetulu sub apă. Strigătele desperate ale celor de pe șlepur erau îngrozitoare, der totuși nu li-se putu veni în ajutoru la vreme. Mai mulți omeni au perit. Vaporul „Fraissinet“ n'a suferit nici o stricăciune. Călătorii de pe densusul, însă au trasu o frică mare. Nu s'aușia decâtu țipete: — „Ne-am prăpădit! S'a sfirșit lumea! Mamă, tată, scapă-mă!“ Copii mai alesu erau cei mai multu infriocași.

- x -

De ale anarchiștilor. În 14 Noemvre, după cum se anunță din Paris, a eșit unu soldatu dîntr'o companie, ce era postat în gara de acolo, a lovit în față pe locotenentul său, apoi l'a trântit pe acesta josu, strigându: „Trăiescă anarchia!“ Soldatul a fost arestat. Elu va fi dusu înaintea unui consiliu de răboiu.

- x -

Emigrări în Rusia. Din Lemberg i-se telegrafieză ziarului „Politik“: Emigrațiunea țeranilor ruteni în Rusia, continuă încă. Cu deosebire mișcarea aceta

e foarte puternică în Stoianov. În cursul de două zile au trecut 50 de persoane peste graniță. Gendarmeria desvîlta o mare activitate, dar nu e în stare, a împedea mișcarea.

—x—

**Cununia.** D-lu *Ioană Nicoră*, teologu absolutu, și d-șora *Regina Mezei*, anuntă cununia lor, care se va celebra în 20 Noemvre n. la 2 ore d. a. în biserica gr. cat. din Răchiseală. — Felicitările noastre!

### Cestiunea română și presa streină.

Marele diarū neerlandezū din Anvers, „*Het Handelsblad van Antwerpen*“, într'unul din ultimele sale numere publică unū foarte interesantū articolū sub titlu: *Romāni și Maghiarii*. Etā ce scrie numita fōiā:

Când anulū trecutū amū scrisū câte va articole, în carū ne-amū ocupatū de situațiunea insuportabilā a Romānilorū din Transilvania și Ungaria, cetitorii noștri își mai aducū pōte aminte, ce diceamū relativū la rēspunsulū pe care tinerimea universitarā maghiarā ilū dăduse memoriului studenților din Romānia. Noi amū insistatū foarte puțin asupra acestui rēspunsū, mai intāiu pentru cā se vede, cātū de colo, cā Maghiarii cu intențiune voiau sē discute în afarā de cestiune și apoi pentru cā spațiulū ne lipsea, cā sē distrugemū prin argumente minciunile memoriului ungurescū. Studenții maghiari negau în rēspunsulū lorū acuzările aduse de memoriulū românū, care, diceau ei, a fostū compusū de cātrā străini, carū nusciau ce se petrece în Ungaria.

Intr'adevărū se vede, cā ast-felū s'au petrecutū lucrurile, cāci memoriulū românū niciodatā nu ne-ar fi făcutū sē credemū, cā unū poporū, care locuiesc în mijloculū Europei, și care se dice cā este civilizatū, îndrāsnesce a tiranisa într'unū modū atātū de crudū și de neomenosū pe unū altū poporū, care meritā stima și respectulū tuturorū, pentru caracterulū sēu nobilū, pentru iubirea de libertate și de eroismulū cu care a luptatū tot-deauna contra asupritorilorū sēi.

Suntū cātē-va luni de cānd am anuntatū, cā studenții romāni din Transilvania și Ungaria lucrēzā la o Replica contra memoriului ungurescū. Replica e tipāritā în cinci limbi și rēspānditā pretutindēnī în Europa pentru a face sē se infiereze de indignațiunea publicā nedreptatei asupritorilorū. Dreptū vorbindū, noi, Flamanții, n'avemū nici o urā contra Maghiarilorū; noi amū admiratū totdeuna sincerū iubirea lorū de libertate, neputēndū mēcarū presupune, cā odatā ei vorū sci sē abuzeze așa de grozavū de puterea lorū, oprimāndū pe celelalte naționalități ale Ungariei, carū și ele își iubescū limba lorū strămoșescā și au sciutū sē mōrā adese-ori pentru patriā. Tipetele asupriților au rēsonatū la urechile rōstre și au arētatū Europei întregi crimele maghiarismului, ēr administrațiunea nōstrā pentru magnații îngāmfatū s'a prefăcutū în disprețū. Acela care nu scie sē respecte cele mei sfinte drepturi ale concetățenilorū sēi, nu este demnū de respectū; acela, care atacā libertățile altora, nu meritā nici elū sē se bucare de libertate!

Replica studenților romāni sdobesece într'unū modū energicū rēspunsulū studenților maghiari. În tōtā broșura veqū unū accentū de dreptate și sinceritate, care dā o putere extraordinarā acuzărilor. Infriçoșate contra maghiarismului.

Mai multū decātū odatā ni-s'a pārutū, cetindū aceste pagini, cā aqūimū strigātele de desperare ale acestui poporū strivitū sub cālcāiulū maghiarū. Se vede, cetindū Replica, cā răbdarea nenorocirilorū Romāni este pe sfārșite și cā decā nu se va face în curēndū o schim-

bare în acēstā situațiune, egoismulū îngāmfatū și disprețulū supremū, cu care ei suntū tratați de cātrā Maghiari, îi vorū impinge la acte de desperare, carū potū aduce cu sine cele mai oribile urmări pentru intrēgā Europa...

Ungaria este locuitā de 6 miliōne de Maghiari și 11 miliōne de Nemaghiari: Romāni, Croați, Slovaci, Sērbī, Germani și Ruteni. Se pare cā numai Maghiarii singuri au dreptulū de a trāi în acēstā țērā. Ei dominā și asuprescū pe celelalte șese popōre, cu tōte cā existā o lege, care garantēzā, vorbā sē fiā, drepturile naționale ale acestorū popōre. Acēstā lege este însă purū și simplu cālcātā în picioare de Maghiari; ei voescū sē maghiarizeze cu puterea pe celelalte naționalități și pentru așa ajunge scopulū ei întrebuintēzā tōte mijlocele, chiar și pe cele mai nedemne. Ei nu înțelegū, cā pentru a maghiarisa aceste popōre ar trebui sē scoți sufletulū din ele și sē lū înlocuescū cu unulū maghiarū.

Tentativele panmaghiarismului au întāmpinatū la curagioșii Romāni obstacole mai greu de invinsū de cātū la celelalte naționalități. Romāni, cu o mândriā constantā, în ciuda tuturorū persecuțiunilorū, în ciuda forței brutale și chiar a temnițelorū, rēmānū strānsū legați de limba și naționalitatea lorū și etā pentru ce Maghiarii, carū ei înșiși s'au revoltatū în 1848, contra absolutismului Austriei, care voia sē germanizeze tōtā Austro-Ungaria, nutrescū o urā atātū de sēlbaticā contra Romānilorū, carū nu vrēu alt-ceva decātū recunōscerea drepturilorū lorū naționale.

### In afacerea dela Ciacova.

(Fine.)

La prānqulū comunū și la concertū s'a ivitū sp. pretorū, și la ordinulū sēu, și gendarmii înarmați; ērā elū a opritū ținerea toastelorū amenințāndū, cā va sprāngi numai decātū pe toți cei adunați, decā nu se vorū ține de cele ce a dispusū.

Aceste fapte adevērate nu credemū, cā le va nega sp. pretorū Iuliu Somogy, cāci le-a comisū qūia, în fața publicului întregū și tōte suntū notorice în comuna Ciacova; cu tōte acestea ne provocāmū la următorii martori, și anume: 1) Sebastianū Stojkovits, 2) Ianos Oberding, 3) George Mesterovits, 4) Svetozar Szerb, 5) Eugen Chudy, 6) Vasza Nedelovits, 7) Mitsa Kamenko, 8) George Petrovits și 9) Dr. Simon Lazar din Ciacova; apoi: 10) Valeriu I. Barcianu și 11) George Ardeleanū din Timișōra, pe carū ne rugāmū a-i asculta specialū sub jurāmētū, și pe fiā-care pe următoarele patru puncte I.—II—III și IV din acēstā acuzā și suntemū siguri, cā prin fasiunea lorū se vorū adevēri tōte cele espuse mai susū.

Sp. pretorū a îndrāsnițū a comite tōte acestea numai față de reuniunea nōstrā, fiindcā e reuniune romānā și față de membrii reuniunei, fiindcā suntū romāni, și cu acestea ca cu fapte și merite patriotice s'a fālitū publice.

Dupā lege însă, aceste fapte ale pretorelui Iuliu Somogyi suutū grave cālcāri de lege, punibile atātū după legea disciplinarā, cātū și cea criminalā; anume:

I. prin dispozițiunea sa ouprinsā în decisulū sēu Nr. 5322/1892 (act 2) „cā nu deliberēzā notificarea reuniunei, pānā nu i se prezentā aceea în limba maghiarā, sēu în traducere autenticā în limba maghiarā“ și a cālcātū datorința sa oficialā și a comisū delictulū disciplinar, punibilū după §-ul 1, lit. a. din art. de lege XXIII. din 1886; fiindcā a cālcātū aceea datorința a sa, ce i-o prescrie §. 6 din art. de lege XLIV, din 1868 și decisulū congregațiunei comitatului Timișū Nr. 273 ex 1869.

II. Avēndū pretorele Iuliu Somogyi cunoscința despre loculū și qūia adunārei generale, în virtutea dreptului de liberā intrunire a corporațiunilorū cultu-

rale provēdute cu statute întārite prin guvernulū țerei, a fostū îndatoratū a nu se ingera în cauzā și a lāsa liberā ținerea adunārei generalē; făcēndū însă pretorele contrariulū, împedecāndū ținerea adunārei generale, a comisū de nou delictulū disciplinarū normatū în §. 1 lit. a.) a legei disciplinare art. XXIII. din 1886.

III. Silindū pretorele Iuliu Somogyi reuniunea și membrii ei, a suferi disolvarea legalā a adunārei generale, a abusatū de puterea sa oficialā și a comisū delictulū abuzului de oficiu, prevēdūtū în §. 475 din codulū penalū art. de lege V. din 1878, pentru carele e presorisā o pedēpsā de pānā la 5 ani închisōre; și:

IV. Prin fapta, cā pretorele Iuliu Somogyi s'a folositū, fără a avē motivū basatū, de puterea armatā (gendarmeriā) și a provocatū sē intrevinā atātū la golirea salei adunārei generale, cātū și la prānqulū comunū, la concertū și la oprirea toastelorū — a comisū crima abuzului de oficiu, normatā în § 472 din codulū penalū art. de lege V. din 1878, pentru care e prescrișā o pedēpsā de pānā la 5 ani robii grea.

Așa se calificā după lege faptele abusive și violente ale pretorelui Iuliu Somogyi, și noi ne rugām a aplica contra lui legea, care a cālcāt o elū față de noi, cā sē se cōvingā, cā nu e permisū aceea, ce se pare, cā crede, cā fiindū pretore și stāndū față de Romāni, nu e datorū a-și implini datorința, precum i-o prescrie legea.

Dreptū aceea rādicāmū prin fisculū reuniunei. plenipotențiatū sub 3), acuzā în contra sp. pretorū din Ciacova Iuliu Somogyi pentru delictule espuse sub punctulū I, II și III și crima sub punctulū IV. și ne rugām a ordina în contra lui, pe baza §. 2 din legea disciplinarā art. XXIII. din 1886, cercetarea, și în înțelesulū § 4 totū alū acelei legi a-lū suspenda numai decātū dela oficiu, ērā după terminarea cercetārei, a-lū pedepsi după cum prescrie lit. b.) din §. 9 a art. de lege XXIII, și a stabili îndatorirea de a rēspunde pentru dauna cauzatā; în fine a transpune tōte actele onoratului Tribunalū criminalū din Timișōra, cā sē cerceteze și pedepsescā faptele criminale în sfera sa de competență.

Cu tōtā stima:

*Reuniunea învățătorilorū romāni dela școalele confesionale gr. or. din diecesā Caransebeșului.*

Acēstā acuzāțiune disciplinarā, precum amū amintitū, fū înaintatā vice-spanului comitatului Timișū, din partea d-lui *Coriolonū Brediceanu*, cā advocatū alū Reuniunei. În același timpū însă și președintele acestei reuniuni, d-lū *Ștefanū Velovanū*, adresā memoriulū vice-spanū o acuzāțiune disciplinarā de același cuprinsū. Fiindū însă acēstā acuzāțiune scrisā în limba romānā, fisolgābirulū Ciacovei aflā cu cale a-o respinge sub cuvētū, cā „Măriile lorū“ nu sciu romānesce. Eatā în traducere romānescā hārtia, prin care fisolgābirulū Ciacovei, sub Nr. 5322 din a. c., a rēspinsū acuzāțiunea d-lui Velovanū:

„In considerare, cā *nici unulū dintre membrii dela administrațiā nu posedē limba literarā romānā și nu dispune de talmaciū autenticū romānū*, prin care sē se pōtā face traducerea, și în considerare, cā unū altū actū înaintatū de d-vostrē în luna trecutā sub Nr. 38, care pe cātū presupunemū era de același cuprinsū cu afacerea de față, cā unulū, ce n'a pututū fi înțelesū, s'a înapoiatū sub nr. 4284 din 1892 prin fisolgābiraiatulū din Bogșă, pentru cā acela sē se redigieze din nou în limba statului și respective pentru a se aolude traducerea autenticā maghiarā: ou oficiōsā stimā vē îndrumāmū, cā sē bine-voitū a ne trimite traducerea autenticā a actului în limba maghiarā, de

ōre-ce pānā atuncī nu sunt în stare a aduce în cauzā o hotārire meritorīā...

Ciacova, 4 Sept. 1892.

*Somogy Gyula*  
fisolgābirū.

Unū atestatū de paupertate mai mare cā acesta, nici cā se pōte. Decā „funcționarii poporului“ nu pricepū limba acestuia și nu suntū capabili de-a rezolva cauzele lui, atuncī pentru ce mai stau în funcțiunī și pentru ce mănāncā pānea acestuia?

La gravele și numărōsele plāngerī, ridicate în contra fisolgābirulū dela Ciacova în acuzāțiunea de mai susū, ar fi de-a se mai adauge acum și *necunoscința limbēi romāne*, care cā limbā a majorității poporațiunei din acēlū cercū, singurā ar fi de ajunsū pentru a se pretinde imediatā suspendare din postū a memoriulū fisolgābirū, împreună cu toți cei de pānza lui.

### DIVERSE.

Cele mai mari orașe ale Germaniei, după statistica mai nouē, suntū următoarele: Berlinū 1.662.000 locuitori, Hamburgū 594.000, Lipsca 376.000, München 372.000, Breslau 346.000, Dresda 298.000, Colonia 295.000, Magdeburg 216.000, Frankfurt lângā Main 188.000, Hanovera 171.000, Königsberg 165.000, Düsseldorf 154.000, Nürnberg 151.000, Bremen 138.000, Elberfeld 131.000, Stuttgart 129.000, Stettin 121.500, Barmen 120.000, Crefeld 110.000, Halle 107.500, Braunschweig 106.000, Aachen 106.000.

**Lupū furatū.** Ceva în adevērū ne mai pomenitū s'a petrecutū la Sulira. Sava Chirilā, din acestū orașū avea unū lupū în curte. Prinsese omulū fiara într'o cursā și se mândrea cu fapta lui. Dēr vecinulū Mitru Alexeievici pusese ochiulū pe lupū. Tiptilū, nōptea, se duse, cu multū curagiu sē fure lupulū lui Alexeievici. Soția proprietarului bestiei aqūi sgomotū și eși afarā. — „Cine e acolo?“. Nici unū rēspunsū. Vēqū însă o umbrā și se duse înainte. Dāndū de Alexeievici, acesta începū s'o batā. La tipetele femeii sosi soțulū ei. — „Cine ești tu, și de ce'mī bați femeia? A! tu ești vecine?... N'apucā sē isprāvescā vorbele astea și Alexeievici scoase unū cutitū și lū injunghiā. Sārīrā ōmenii. Hoțulū o rupse la fugā; Chirilā, greu rānitū, a fostū dusū le spitalulū comisiei Europene dunārene. Asasinulū a fostū arestatū. O sē se sature de lupi, cāci a intratū în gura lupului!

**Fata regimentului.** Diarulū rusescū „Messenger oficial“ reproduce după „Journal de Varșovie“ unū anunțū foarte curios: „Comandantulū și statulū majorū alū regimentului de grenadieri alū M. S. împēratului Rusiei, rōgā pe toți oficerii și vechii comandanți ai acestui regimentū, carū au servitū dela 1878, de a onora cu prezența lorū celebrarea cāsētoriei „ficei regimentului“ d-ra Maria Keksholmskaia cu d-lū Alexandru Josephovitch Schlemmer, capelmaistrulū regimentului de dragoni din Izium, care va avē locū la 4 Noemvre, etc.“ Fata regimentului despre care e vorba, este o tinerā turcōicā, care a fostū luatā la 1878 de trupele rusesci cā prisionerā. Ea a fostū botezatā și adoptatā de regimentulū mai susū citatū. Ea e în vērștā de 18 ani, adeoā era de patru ani cānd a fostū luatā cā prisionerā.

**Galantū.** La unū banchetū alū reuniunei pompierilorū dintr'unū orașū, țindū unū membru următorulū toastū în sănătatea femeilorū: „Eu bēu în sănătatea femeilorū; ochii lorū apriādū uniculū focū, care noi nu lū putemū stinge și față de care nu existā nici o asigurāțiune!“

Cursulu pletel Braşov

Nr. 7766.—1892.

977,3—1.

PUBLICAŢIUNE

Scalda Zizină, precum și hotelul de acolo „Concordia“ se dă pe cale scrip-turistă de oferte, ce se va ține în 29 Noevre 1892, pe durata de 6 ani în arândă și anume din 1 Ianuarie 1893 până în 31 Decembrie 1898.

Arândă conține:

- 1. Hotelul „Concordia“ în Zizină;
2. Scaldă și anume scaldă din apă curgătoare, scaldă rece Lobogo, scaldile calde în paroc, dreptul de a face la fântâna „Ludwig“ scaldă calde și folsința în modul obișnuit de până acum a isvorerilor de beut.
3. Parcul, promenada, sala de musică, sala de așteptat și coliba pentru vânzare după aceea toate parcurile orășenești din Zizină.
4. Dreptul pentru încasarea taxelor pentru scaldă, cură și musică dela oșpeți.

Condițiunile de licitațiune și acele contractuale se află până în ziua pertractării de oferte la oficiul orășeneș economic cărui au de a se așteine până în 29 Noevre a. e. la 10 ore înainte de prându ofertele timbrate, sigilate și provădate cu un vadiu de 50 fl.

Braşov, 5 Noevre 1892

Magistratul orășeneș.

Numere singurateice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se pot cumpăra în librăria Nicolae Ciureu, și în tutungeria I. Gross.

„ARDELEANA“

institut de credit și de economii pe acții în Orăștie.

Nr. 146—1892.

964—9.

AVISU.

Institutul de credit și de economii „ARDELEANA“, societate pe acții în Orăștie (Szászváros), Piața mare Nr. 2 și 4 în casele proprii, primesce depuneri spre fructificare sub următoarele condițiuni:

- a) Depuneri făcute la a căroră ridicare nu se recere abdicere, cu 5%;
b) Depuneri făcute cu condițiunea de a se anunța ridicarea lor, cu 5 1/2% și
c) Depuneri făcute pe timp mai îndelungat de către Biserici, școle, corporațiuni culturale ori cu alt scop de binefacere, cu 6%

Depuneri, ridicări seu anunțări se pot efeptui și prin poștă.

Orăștie, la 1 Noevre 1892.

„Directiunea“.

Mersul trenurilor

ne liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octomvre 1892.

Table with multiple columns showing train routes and schedules between cities like Budapest, Braşov, Sibiu, and others. Includes sections for Budapesta-Predeal, Predeal-Budapesta, B.-Pesta-Arad, etc.

Nota: Numerii incuadrați cu linii gróse însemneză orele de nópte.